

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคเหนือ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ
การตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา
2537 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ใน
ภาคเหนือ 17 จังหวัด มีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 7,732 โรงเรียนจำนวนนักเรียนทั้งหมด
174,719 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536)

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างประชากร จากจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาค
เหนือโดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างประชากร ดังนี้

ขั้นที่ 1 หาขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เหมาะสมโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน
(Yamane, 1970 อ้างจากประคอง กรรณเสถ, 2535) ดังนี้

$$สูตร \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่างประชากร
 N = ขนาดของประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนเท่าที่ยอมรับได้

เมื่อกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนเท่าที่ยอมรับได้เท่ากับ .05 จำนวนได้กลุ่มตัวอย่างประชากรอย่างน้อยที่สุดคือ 399 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีกลุ่มตัวอย่างประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 500 คน

ขั้นที่ 2 การสุ่มตัวอย่างประชากรมีวิธีการดังนี้

1. สุ่มแบบเจาะจง สำหรับโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล โดยเลือกอำเภอเมืองของทุกจังหวัดในภาคเหนือที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ซึ่งมีทั้งหมด 17 จังหวัด ได้อำเภอเมือง 17 อำเภอ
2. สุ่มแบบแบ่งชั้นหลายขั้นตอน (Multistage stratified random sampling) สำหรับโรงเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายในการสุ่มอำเภออื่นอีก 1 อำเภอ ได้อำเภออื่น 17 อำเภอ
3. สุ่มตัวอย่างโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลและโรงเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายในแต่ละอำเภอที่สุ่มได้ ได้จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 34 โรงเรียน
4. สุ่มตัวอย่างห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละโรงเรียนที่สุ่มได้ โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้จำนวนห้องเรียนทั้งสิ้น 34 ห้องเรียน
5. สุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยคำนวณหาสัดส่วนของนักเรียนในแต่ละจังหวัด แบ่งเป็นนักเรียนในโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล และนักเรียนในโรงเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ตามสัดส่วนได้จำนวนนักเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 250 คน นักเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 250 คน รวมเป็นจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 500 คน (ในภาคผนวก ข.)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น

4. ตอนคือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน
- ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร
- ตอนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร
- ตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

วิธีสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในเนื้อหาเรื่องการบริโภคอาหาร วัตถุประสงค์ คู่มือครูแผนการสอน หนังสือแบบเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 กลุ่มการเรียนรู้ และพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2

2. ศึกษาเอกสาร วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร วิธีวัดความรู้ทศนคติและการปฏิบัติที่จะนำมาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาให้มากที่สุด ลักษณะแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended) จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple choice) มี 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีทั้งทศนคติด้านบวก และทศนคติด้านลบจำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 4 ระดับ คือทำเป็นประจำ ทำบ่อยครั้ง ทำนาน ๆ ครั้ง ไม่เคยทำเลย โดยมีทั้งการปฏิบัติด้านบวก และด้านลบ และให้นักเรียนเลือกตอบเหตุผลการปฏิบัติ

4 ตัวเลือก โดยมีตัวเลือกที่เป็นปลายเปิด 1 ตัวเลือก จำนวน 29 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

5. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านโภชนาการ ด้านสุขศึกษา ด้านประถมศึกษา จำนวน 11 ท่าน (ดังมีรายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องของเนื้อหา ส่วนนวลภาษา และการปฏิบัติทางบวกและทางลบ พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมกับการนำไปใช้

6. ปรับปรุงแบบสอบถาม และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยเลือกโรงเรียนบ้านทุ่งป่าช้า อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

7. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วทำการวิเคราะห์ ดังนี้

7.1 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารนำมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (Level of difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination power) คัดเอาเฉพาะข้อที่มีค่าความยาก ตั้งแต่ 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามที่ได้กำหนดไว้ในการสร้างแบบสอบถาม ได้จำนวน 20 ข้อ นำข้อกระทงที่คัดได้ไปหาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงโดยใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน 20 (Kuder Richardson Formula 20) ได้ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบเท่ากับ 0.78

7.2 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบสอบถามตามวิธีของครอนบร็ค (Cronbach) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงอัลฟา (Alpha-coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.71

7.3 แบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบสอบถามตามวิธีของครอนบร็ค (Cronbach) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงอัลฟา (Alpha-coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.74

8. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้แบบสอบถามสมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งทางไปรษณีย์มีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขอความร่วมมือไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในภาคเหนือ เพื่อแจ้งให้โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน / อาจารย์ใหญ่ เพื่อขอความร่วมมือจากทางโรงเรียน ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถาม และให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาทั้งสิ้น 492 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ

98.40

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัยทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส/พีซี พลัส (SPSS/PC: Statistical Package for the Social Sciences/Personal Computer) ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำนวน 14 ข้อ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละนำเสนอในรูปตารางและความเรียง
2. แบบทดสอบตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารจำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยนำมาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อข้อตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อตอบผิดหรือไม่ได้ตอบให้ 0 คะแนนและรวมคะแนนที่ได้หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อนำเสนอข้อมูลในรูปตาราง และความเรียง

ในการประเมินระดับความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินผลตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับประถมศึกษา ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ร้อยละ	80 ขึ้นไป	ได้ระดับ	4 ดีมาก
คะแนนตั้งแต่ร้อยละ	70 - 79	ได้ระดับ	3 ดี
คะแนนตั้งแต่ร้อยละ	60 - 69	ได้ระดับ	2 ปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ร้อยละ	50 - 59	ได้ระดับ	1 ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
คะแนนต่ำกว่าร้อยละ	49	ได้ระดับ	0 ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

เนื่องจากแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีจำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็มจึงเท่ากับ 20 คะแนน ผู้วิจัยจึงนำคะแนนไปเทียบกับเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น แล้วนำมาใช้เป็นเกณฑ์ประเมิน โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

คะแนน	15.50-20.00	คะแนน หมายถึง	มีความรู้ระดับดีมาก
คะแนน	13.50-15.49	คะแนน หมายถึง	มีความรู้ระดับดี
คะแนน	11.50-13.49	คะแนน หมายถึง	มีความรู้ระดับปานกลาง
คะแนน	9.50-11.49	คะแนน หมายถึง	มีความรู้ระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
คะแนน	0-9.49	คะแนน หมายถึง	มีความรู้ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร จำนวน 25 ข้อ ผู้วิจัยนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปตาราง และความเรียง ซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

		ทัศนคติทางบวก	ทัศนคติทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่าคะแนน	4	1
เห็นด้วย	ค่าคะแนน	3	2
ไม่เห็นด้วย	ค่าคะแนน	2	3
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่าคะแนน	1	4

การประเมินทัศนคติของนักเรียนเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยส่วนรวม และ
รายชื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาประเมินค่าตามเกณฑ์ ดังนี้

	ทัศนคติทางบวก	ทัศนคติทางลบ
คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.00 หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การจัดระดับทัศนคติของนักเรียนเกี่ยวกับการบริโภคอาหารโดยส่วนรวม และเป็น
รายชื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาจัดระดับตามเกณฑ์ ดังนี้

	ระดับของทัศนคติ
คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.00 หมายถึง	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง	ดี
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง	พอใช้
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง	ต้องปรับปรุง

4. แบบสอบถามตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร จำนวน 29 ข้อ
ผู้วิจัยนำมาแจกแจงความถี่หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยส่วนรวม
และเป็นรายข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียงซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

		การปฏิบัติทางบวก	การปฏิบัติทางลบ
ทำเป็นประจำ	ค่าคะแนน	4	1
ทำบ่อยครั้ง	ค่าคะแนน	3	2
ทำนาน ๆ ครั้ง	ค่าคะแนน	2	3
ไม่เคยทำเลย	ค่าคะแนน	1	4

การประเมินการปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยส่วนรวม และเป็นรายชื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาประเมินค่าตามเกณฑ์ ดังนี้

	การปฏิบัติทางบวก	การปฏิบัติทางลบ
คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.00 หมายถึง	ทำเป็นประจำ	ไม่เคยทำเลย
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง	ทำบ่อยครั้ง	ทำนาน ๆ ครั้ง
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง	ทำนาน ๆ ครั้ง	ทำบ่อยครั้ง
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง	ไม่เคยทำเลย	ทำเป็นประจำ

การจัดระดับของการปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยส่วนรวม และเป็นรายชื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาจัดระดับ ตามเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
3.50-4.00 หมายถึง	ดีมาก
2.50-3.49 หมายถึง	ดี
1.50-2.49 หมายถึง	พอใช้
1.00-1.49 หมายถึง	ต้องปรับปรุง

ในส่วนของเหตุผลการปฏิบัติ ผู้วิจัยไม่ได้นำมาวิเคราะห์แต่นำไปใช้ในการอภิปรายผลเท่านั้น

5. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน ความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารโดยส่วนรวม และเป็นรายชื่อนำตามตัวแปรเขตที่ตั้งของโรงเรียน โดยใช้วิธีทดสอบค่า "ที" (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยคำนวณสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการเปรียบเทียบค่า "ที" (t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺